

Dicsőség

Ma már nem szeretjük a dicsőség szót (sem származékait) használni, túlságosan nagyzólnak, a valóságtól elrugaszkodottnak, a tárgyyszerűség mértékeit meghaladóan érezzük. Leszoktunk arról is, hogy a múlt eseményeivel, személyiségeivel kapcsolatban a fogalmat jelzőként használjuk. Különösen, ha rólunk, magyarokról van szó. Történelmünket az utóbbi száz évben nagy hévvel „demitizálók” igyekeztek-igyekeznek nem egy jelentős, szerepét becsülettel betöltő elődünknek még a tiszteletéről is lebeszélni bennünket. A dicsőség fogalmának kerülésére serkentenek azok a túlkapások is, amelyek vele kapcsolatban az ideológia és a politika berkeiben az idők folyamán jelentkeztek. Még ma is Old Glory-nak (Öreg Dicsőségnek) becézik ugyan az amerikai csillagos lobogót, de a fogalomba véres komolysággal talán a „dicsőséges felszabadító szovjet hadsereg” kifejezésben ütköztünk utoljára.

Hajdan világi nagyságok sütkérezhettek híveik és az utókor előtt a dicsőség fényében, amely annál jobban ragyogott, minél jelentősebb harci sikereket, nagyobb hódításokat, több rablott kincset mondhattak magukénak. Ezek tipikus alakja Makedón Nagy Sándor, aki isteni eredetűnek és lényegűnek tartotta magát; világrengető harci sikerei az ő szemében, de sok másében is ezt igazolták.

A középkorban a kereszténység sokáig elvetette a dicsekvést, a dicsvágyat, és becsülte a szerénységet. Évszázadokon át maradtak ezért névtelenek az alkotó emberek. Ez a magatartás még a XVIII. században is előfordult. Kelemen Didák Székelyföldön született minorita szerzetes sokat tett azért, hogy a Rákóczi-féle szabadságharc során végigpusztított vidékeken, mindenekelőtt a Tiszántúlon és Észak-Magyarországon újra iskolák és templomok épüljenek. Könyveket is írt. Kutatóknak kellett utólag kideríteniük, hogy ezek szerzője ki volt, mert ő „elfelejtette” a nevét feltüntetni rajtuk.

A „jó hírnévre” alapozott dicsőség ókori fogalmát a humanisták vezették be újra a XIV-XV. század folyamán. Ebben csak gazdag erényekkel bíró emberek – mint amilyenekhez magukat is számították – részesedhettek. Egy egész ismérrendszer dolgoztak ki, amelyben a műveltség erénye kiemelkedő szerepet játszott; e nélkül jelentős politikai vagy katonai teljesítménye sem hozhatott valamely uralkodó számára igazi dicsőséget.

A dicsőséget mint kiérdemlendő elismerést mára felváltotta a *sikeresség* prózai és demokratikusként beállított fogalma: úgy tüntetik fel, mintha mindenkinek egyforma esélye lenne arra, hogy kiküzdje magának. A sikeres cím elnyerésének fő kritériumai a haszonszerzés, valamint némi kiemelkedőbb pozíció birtoklása, és csak örülhetünk, ha ezekhez adott esetben nem az erkölcstelenség „erénye” társul.

A humanisták többnyire még tudták, hogy végül is Istené minden dicsőség, a *Magyar értelmző kéziszótár* azonban a fogalmat (már?) csak földi vonatkozásaiban ismeri: „Nagyszerű tettel kiérdemelt fényes hírnév, nagy elismerés.” Teljesen nyilvánvaló, hogy – különösen, ha a szónak a Szentírásban gazdagon előforduló használatát tanulmányozzuk – ez a meghatározás Istenre nem alkalmazható. De ha Isten nem „hírnévvvel” rendelkezik, nem „elismerés” illeti Őt, hanem ennél sokkal több, és ezt nem „nagyszerű tettei” indokolják, mert egy ilyen profán kifejezéssel Vele kapcsolatban nem is élhetünk, akkor valójában mit jelent *Isten dicsősége*?

A svéd nyelvben a világi dicsőséget, hírnevet jelentő *berömmelse* mellett a dicsőség bibliai fogalmát külön szó, a *härlighet* jelöli, amelynek más jelentései: nagyszerűség, gyönyörűség, ragyogás. Ez segítség lehet számunkra, hiszen ebből úgy tűnik, hogy a dicsőség szó Isten *milyenségére* vonatkozik.

De hát *milyen* Isten?

Tudjuk, hogy mindenkéül fölötte *hatalommal* bír. Akarata megfellebbezhetetlen parancs mind a látható, mind pedig a láthatatlan világban. Ezért nevezzük Őt Mindenhatónak. Hatalmát a

lelki *jó érdekében* gyakorolja, azzal a céllal, hogy mi, emberek, országának méltó lakóivá legyünk. Ez bizonyosága annak, hogy *szeret* bennünket. Miután földi időnket szabad akaratunk szerint leéltük, *igazságos* ítélet alapján fogad magához minket.

Istent tehát korlátlan hatalom és tökéletes jóság jellemzi. Dicsősége nem más, mint a felülmúlhatatlan erő és hatalom, a hiánytalan bölcsesség, a végtelen jóakarát és szeretet, a kimeríthetetlen lelki gazdagság és a makulátlan tisztaság tündöklő ragyogása. Ez a ragyogás Isten tökéletes lényéből árad. Hiszen Ő maga a *hatalommal bíró szeretet*.

Mivel Isten szeretet, nélküle a hatalom zsarnoksággá lesz, a mindenhatóság önkényé, az erő durvasággá, az igazságosság könyörtelenséggé. Szeretet hiányában a bölcsesség átadja helyét a racionális megfontolásnak, a tisztaság értelmét veszíti, a jóakarattól pedig megtalálhatatlanul elvész a *jó*.

Mi, emberek, Tőle tanulhatjuk meg, mi az igazi szeretetet. Nélküle ez számunkra ismeretlen marad, hiszen a magunk feje-szíve szerinti szeretet nem a lélek áldozatkész állásfoglalása, erkölcsi döntése amellelt, akihez-akikhez lényegünk szerint tartozunk, hanem elfogult, önző érzelm, amely nem azt szeretné, hogy a szeretet alanya örök törvények szerint működjön, bontakozzon, hanem érdek és ízlés szerint igyekezne azt alakítani.

Isten dicsősége számunkra a legközvetlenebbül a csodában jelentkezik, függetlenül attól, hogy az természeti köntöst ölt-e vagy egyértelműen természetfölötti jellegű. Tettein érhetjük a teremtett világ előttünk – éppen a tudomány segítségével – mindinkább feltáruló rendkívüliségében, egy másik ember szeretetében, vagy a magunk lelkében is, ha sikerül gőgünkéből és önsajnálattunkból kilépnünk. Nem véletlen az, hogy gyakran a legnagyobb bajban tölt el valami megmagyarázhatatlan erő bennünket.

Némelyek szerint Isten dicsőítése szégyenteljes megalázkodás, hiszen emberi tartásunkról mondunk le ilyenkor. Pedig Isten azt várja el tőlünk, hogy olyannak tekintsük Őt, amilyen. Isten dicsőséges, tehát nem tekinthetjük másnak. Ez a tulajdonsága akkor is megmarad, ha mi nem ismerjük el, esetleg csak azért nem, mert szerintünk ezzel magunkat kisebbitenénk. Pedig igazi lelki nagyságunk feltételezi, hogy mindenkiiben hiánytalanul elismerjük azt, ami az övé, ami az ő minősége és értéke.

A materialista szerint Istent jellemzőivel együtt mi találtuk ki, így a dicsőség hozzá kapcsolt fogalma is a mi képzeleteinkből származik: benne a tökéletességre vonatkozó elképzeléseinket, saját életünk hiányérzeteiből származó erkölcsi törekvéseinket fogalmazzuk meg. E felfogás szerint létünk, értelmünk, érzelmi világunk az „örök anyagban” rejlő tökéletesedési impulzusokból származik, amelyek bennünk, emberekben, a természetes okokra visszavezethető biológiai evolúció végeredményében materializálódnak. Ha valóban ehhez a felfogáshoz tartjuk magunkat, akkor arra a következtetésre kell jutnunk, hogy nem az általunk „kitalált” Istent, hanem az anyagot kell dicsőítenünk, hiszen minden jó és szép abból származik belénk. Vagy dicsőíthetjük éppenséggel erre „méltó” önmagunkat is, hiszen mi „az anyag autonóm fejlődésének” a koronája vagyunk.

De hiába tagadjuk, Isten van, és arra teremtett bennünket, hogy öndicsőítésünk helyett felkészüljünk az Ő dicsőségében való részesedésre.

Sokan kétségbe vonják, hogy egyáltalán van-e jogunk azt hinni: tudjuk, Isten mit akar. Pedig a Szentírásból ez – némi munkával - kideríthető. De aki nem fogja fel vagy elveti az újszövetségi Evangéliumot, az valóban nem értheti meg Isten szándékait.

Az utóbbi századokban nem ritkák a gúnyos megjegyzések az eseménytelen, ájtatos unalommal teli mennyországról. Pedig a testüket és lelküket nyomorító kábítószer-fogyasztók minden biztonnal az után az élmény után sóvárognak, amelyet csak a Mindenható ölelése, valamint az az egész lényüket átható megalapozott önbecsülés adhatna, amelyben az üdvözült léleknek része lehet. Kár, hogy ezt az élményt sokan végképp rossz úton keresik, valamint máris és ingyen akarják.

Tudjuk az Írásból: meg kell adnunk Istennek azt, ami az Istené. Nem elég azonban Őt szóval dicsőíteni, ezt kell tennünk cselekedeteinkkel is. Embertársainkért vagy Isten jobbító szándékaiért való (de hiszen minden szándéka jobbító!) bárminemű lemondás ellentétes az értelem és lélek nélküli világ mechanizmusaival, ezért ezek felajánlása által Isten csodáinak részeseivé lehetünk. Amikor áldozatot hozunk, Isten Lelke a Földre árad. Tettünkkel részt ütöttünk a világ rideg burkán, így a mindig sugárzó kegyelem megérinthez bennünket, embereket, gazdagabbá, tisztábbá teszi a lelkünket, és ezáltal szebbé a világot is.

2005. március